

Od 24 lutego 2022 r. obowiązują w Polsce przepisy ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy (Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa).

Z tej ulotki dowiesz się jakie prawa przysługują osobom, które musiały opuścić Ukrainę z powodu wojny.

KTO MOŻE KORZYSTAĆ Z PRZEPISÓW USTAWY?

- Obywatele Ukrainy oraz ich małżonkowie (nawet jeżeli nie posiadają ukraińskiego obywatelstwa), którzy przybyli do Polski 24.02.2022 roku lub po tym dniu i chcą zostać w Polsce.
- Obywatele Ukrainy posiadający Kartę Polaka oraz członkowie ich najbliższej rodziny (nawet jeśli nie posiadają ukraińskiego obywatelstwa), którzy przybyli do polski 24.02.2022 roku lub po tym dniu oraz chcą zostać w Polsce.

Ustawy nie stosuje się do obywateli Ukrainy którzy posiadają:

- zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, zezwolenia na pobyt stały, status uchodźcy, ochronę uzupełniającą, zgodę na pobyt tolerowany.

LEGALNOŚĆ POBYTU

Obywatele Ukrainy nie muszą podejmować żadnych formalnych działań po przybyciu do Polski. Przez 18 miesięcy, licząc od 24.02.2022 roku, pobyt w Polsce jest automatycznie legalny.

Jeżeli jednak obywatel Ukrainy, który przybył do Polski 24.02.2022 roku lub po tym dniu nie ma pieczętki w paszporcie lub innego dokumentu potwierdzającego datę przybycia do Polski powinien w ciągu 90 dni od przybycia do Polski złożyć wniosek o numer PESEL – aby wykazać prawo do legalnego pobytu.

OCHRONA MIĘDZYNARODOWA

Ze względu na specjalne przepisy dostosowane do panującej sytuacji, nie ma potrzeby składania oficjalnego wniosku o status uchodźcy.

Osoby, które złożyły wnioski o ochronę międzynarodową (status uchodźcy) mogą te wnioski wycofać, aby móc korzystać z przepisów ustawy.

WYJAZD Z POLSKI

Jeśli zdecydujesz się wyjechać z Polski na dłużej niż 1 miesiąc w ciągu wspomnianych 18 miesięcy, to utracisz uprawnienia wynikające z nowej ustawy.

**JEŻELI POTRZEBUJESZ POMOCY
PRAWNEJ SKONTAKTUJ SIĘ
Z PUNKTEM INFORMACYJNYM
DLA OBCOKRAJOWCÓW PRZY CENTRUM
WIELOKULTUROWYM W KRAKOWIE
LUB CENTRUM POMOCY PRAWNEJ
IM. HALINY NIEĆ:**

PUNKT INFORMACYJNY

tel.: + 48 887 201 598
email: punkt@open.krakow.pl
adres: Galeria Kazimierz, ul. Podgórska 34
(wejście od ul. Rzeźniczej)

CPPHN

tel.: +48 693 390 502
email: porady@pomocprawna.org
adres: Kraków, ul. Krowoderska 11/7

**OGÓLNOPOLSKA INFOLINIA
TELEFONICZNA CENTRUM KOORDYNACJI
POMOCY PRAWNEJ DLA OBYWATELI
UKRAINY: +48 800 088 544**

INFORMATOR PRAWNY DLA UCHODźCÓW Z UKRAINY

Centrum Pomocy Prawnej
im. Haliny Nieć

OKRĘGOWA IZBA
RADCÓW PRAWNYCH
W KRAKOWIE

CO ZAPEWNIĄ USTAWA?

- LEGALIZACJA** – Ustawa legalizuje pobyt na terytorium Polski bez dodatkowych formalności.
- PRACA** – Uchodźcy mogą legalnie pracować w Polsce, nie potrzebują żadnych zezwoleń na pracę. Pracodawca musi jedynie zgłosić fakt zatrudnienia obywatela Ukrainy w Urzędzie Pracy na portalu praca.gov.pl
- STATUS BEZROBOTNEGO** – Uchodźcy mogą się zarejestrować jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy (bez względu na wiek).
- OPIEKA MEDYCZNA** – Uchodźcy mogą korzystać z publicznej opieki medycznej (placówki oznaczone skrótem NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia).
- ŚWIADCZENIA SOCJALNE** – Uchodźcy mogą skorzystać z określonych świadczeń socjalnych i rodzinnych oraz świadczeń z ustawy o pomocy społecznej.
O dostępne świadczenia można pytać w Miejskich Ośrodkach Pomocy Społecznej. O pomoc w postaci 500 zł miesięcznie dla dzieci, które nie ukończyły 18-ego roku życia można wnioskować przez internetową platformę ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych)
- POMOC PSYCHOLOGA** – Uchodźcom może być zapewniona bezpłatna pomoc psychologiczna, po pomoc psychologiczną należy zgłosić się do urzędu gminy lub miasta.

PIERWSZE KROKI – PESEL

Numer **PESEL** to jedenastocyfrowy numer służący identyfikacji osoby. Otrzymanie numeru PESEL nie jest równoznaczne z obowiązkiem pozostania w Polsce. Posiadanie numeru PESEL ułatwia kontakt z urzędami, czy dostęp do bezpłatnej opieki medycznej. O ile obywatel Ukrainy posiada w paszporcie pieczętkę potwierdzającą datę wjazdu, wyrobienie numeru PESEL nie jest obowiązkowe, ale aby mieć dostęp do niektórych uprawnień (głównie świadczeń socjalnych) trzeba posiadać numer PESEL.

Aby wyrobić numer PESEL należy przygotować:

- zdjęcia biometryczne (w wielu miejscach uchodźcy z Ukrainy mogą wykonać takie zdjęcie bezpłatnie),
- oryginały posiadanych dokumentów tożsamości oraz ich kopie.

Następnie należy udać się do urzędu gminy lub miasta i wypełnić wniosek (dostępny również w języku ukraińskim). Można to zrobić w dowolnym urzędzie miasta i gminy wyposażonym w specjalne urządzenia do opierania odcisków palców.

Wnioskując o nadanie numeru PESEL można również podać numer telefonu i adres e-mail w celu utworzenia Profilu Zaufanego, który umożliwia załatwianie wielu spraw urzędowych przez internet.

Po upływie 9 miesięcy pobytu w Polsce uchodźcy będą mogli starać się o zezwolenie na pobyt czasowy na okres 3 lat.

CO DAJE UZYSKANIE NUMERU PESEL?

Po uzyskaniu numeru PESEL można:

- zarejestrować działalność gospodarczą,
- uzyskać świadczenia z pomocy społecznej oraz inne świadczenia społeczne, w tym świadczenia związane z posiadaniem dzieci.

PESEL A WYJAZD DO INNYCH PAŃSTW

Obywatele Ukrainy – również ci, którzy uzyskali numer PESEL – mogą zdecydować o pozostaniu w Polsce lub wyjeździe do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Nadanie polskiego numeru PESEL nie uniemożliwia obywatelowi Ukrainy przeniesienia się do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej i skorzystania tam z tzw. ochrony tymczasowej. Trzeba jednak pamiętać, że uzyskanie ochrony tymczasowej w innym państwie członkowskim UE skutkuje utratą praw uzyskanych w Polsce.

DZIECI I MŁODZIEŻ DO 18-EGO ROKU ŻYCIA BEZ PRAWNYCH OPIEKUNÓW

W Polsce opiekunami prawnymi dzieci są zwykle ich rodzice. Dla dzieci (poniżej 18 roku życia), które przybyły z Ukrainy do Polski bez rodziców należy ustanowić opiekunów prawnych.

Uwaga: do sprawowania opieki nad dzieckiem nie wystarczy pełnomocnictwo od rodziców. Jeżeli opiekujesz się dzieckiem, które przybyło do Polski bez rodziców, powinieneś złożyć do Sądu wniosek o wyznaczenie Cię opiekunem tymczasowym dla dziecka.

Jest to konieczne, jeśli chcesz załatwiać w imieniu dziecka sprawy urzędowe, podejmować decyzje o jego leczeniu, albo otrzymać dla dziecka pomoc socjalną (na przykład tzw. 500+). Sądowi należy wyjaśnić, skąd znasz dziecko, gdzie mieszka, podać swoje dane osobowe, a jeśli jest taka możliwość – przedstawić zgodę rodziców na ustanowienie Cię opiekunem dziecka w Polsce. Procedura jest całkowicie bezpłatna, nieskomplikowana i przebiega szybko.

W Krakowie działa grupa radców prawnych i adwokatów, którzy pomagają bezpłatnie przygotować wniosek do Sądu i przeprowadzić procedurę sądową.

INNE KATEGORIE OSÓB OPUSZCZAJĄCYCH UKRAINĘ W OBAWIE PRZED WOJNĄ

Cudzoziemcy, których nie dotyczy spec-ustawa, ale należą do jednej z kategorii wysiedleńców wymienionych w art. 2 ust 1 i 2 decyzji wykonawczej Rady UE stwierdzającej istnienie masowego napływu osób wysiedlonych z Ukrainy, mogą skorzystać w Polsce z ochrony czasowej. Dotyczy to następujących kategorii osób:

- bezpieśtwowców lub obywateli państw trzecich innych niż Ukraina, którzy są w stanie udowodnić, że przed 24 lutego 2022 r. legalnie przebywali w Ukrainie na podstawie ważnego zezwolenia na pobyt stały wydanego zgodnie z prawem ukraińskim i nie są w stanie w bezpiecznych warunkach powrócić do kraju lub regionu pochodzenia
- bezpieśtwowców lub obywateli państw trzecich innych niż Ukraina (i członków ich rodzin), którzy przed 24 lutego 2022 r. korzystali z ochrony międzynarodowej lub równoważnej ochrony krajowej w Ukrainie
- członków rodzin osób wymienionych w punkcie 1 i 2, w tym w szczególności małżonka i dzieci, o ile rodzina przebywała w Ukrainie przed 24 lutego 2022 r.

Te osoby mogą korzystać z ochrony czasowej w Polsce, zgodnie z ustawą o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP (Rozdział 3 ustawy).

Cudzoziemcy, którzy spełniają powyższe wymogi mogą bezpłatnie otrzymać **zaświadczenie potwierdzające korzystanie z ochrony czasowej**. Zaświadczenie wydaje Urząd do Spraw Cudzoziemców na wniosek cudzoziemca. Wniosek będzie można złożyć osobiście w siedzibie urzędu w Warszawie przy ul. Taborowej 33 od czwartku 17 marca br. oraz w delegaturze urzędu w Białej Podlaskiej przy ul. Dokudowskiej 19.

Istnieje możliwość rejestracji on-line: <https://www.gov.pl/web/ochrona/rejestracja> w celu zgłoszenia chęci otrzymania zaświadczenia – formularz jest dostępny w czterech wersjach językowych: polskiej, angielskiej, ukraińskiej oraz rosyjskiej.

Zaświadczenie jest wyłącznym dowodem korzystania z ochrony czasowej w Polsce i w okresie swojej ważności poświadcza prawo jej posiadacza do pobytu na terytorium Polski. Cudzoziemiec korzystający z ochrony czasowej może także **wykonywać pracę bez konieczności posiadania zezwolenia na pracę** oraz podejmować i wykonywać **działalność gospodarczą** na w Polsce na takich samych zasadach jak obywatele polscy.

Osobie korzystającej z ochrony czasowej, której zostało wydane zaświadczenie, Urząd do Spraw Cudzoziemców zapewnia, na jej żądanie, **opiekę medyczną** oraz przyznaje pomoc przez **zakwaterowanie i wyżywienie** albo pomoc w postaci **świadczenia pieniężnego**. Wspomniana pomoc udzielana jest w trybie i na zasadach określonych w ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP.